

Türk Dünyasında Teknolojik İşbirliğinin Önemi ve Teknoparklar

Prof.Dr. Ahmet Burçin YERELİ

Hacettepe Teknokent A.Ş.
Yönetim Kurulu Başkan Vekili

Teknopark ?

Çözüm 😊

Sorun ☹️

Ar-Ge → Yenilik

Teknopark: Yenilikçilik Yoluyla Kalkınma

■ Silicon Valley (1970s)

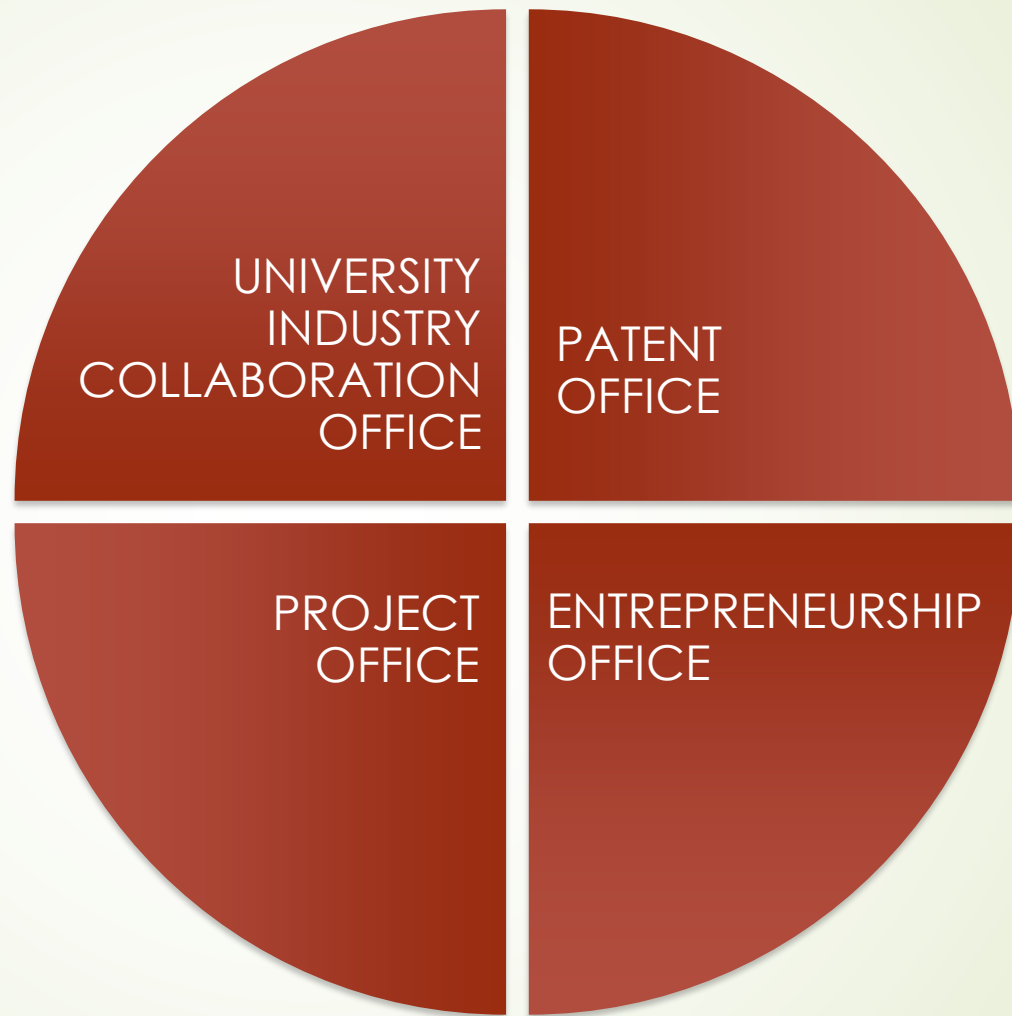
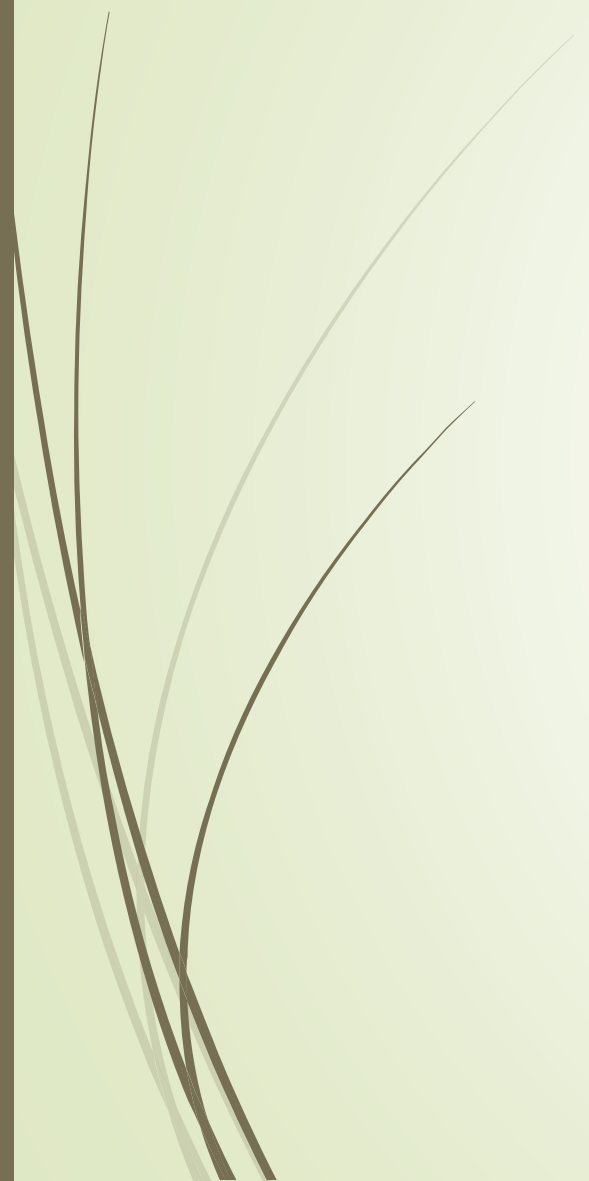
■ Hsinchu Science Park (1980)

Teknoloji Kùltürü

- TEKNOLOJİ GELİŐTİRMEK (Uzak Dođu ve Hindistan'da ciddi bir teknoloji kùltürü oluŐmuŐ.)
- TEKNOLOJİYİ ÜRETİMDE KULLANMAK (Uzak Dođu, Kuzey Avrupa ve Kuzey Amerika)
- TEKNOLOJİ TÜKETİMİ (Teknolojik ürünleri tüketebilen tüm ülkeler ki Türk Dünyası daha çok bu kategoride yer alıyor.)

Teknoparklar Nasıl Çalışıyor?

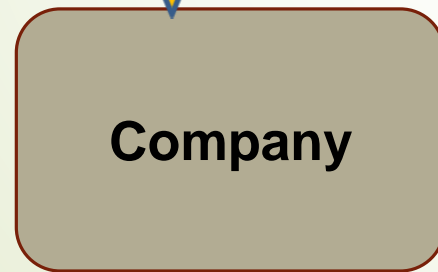

Administrative
Financial
Legal
Support

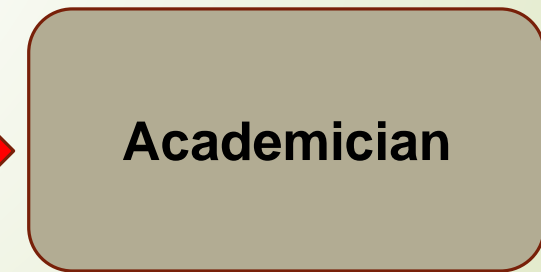
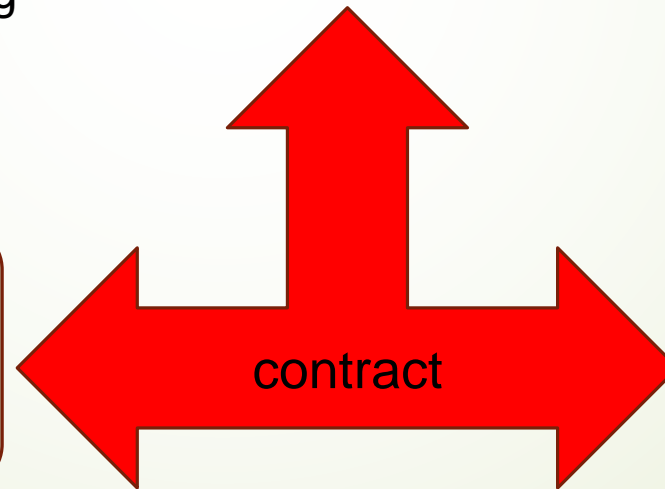
T.T.O.

Appointment under Laws

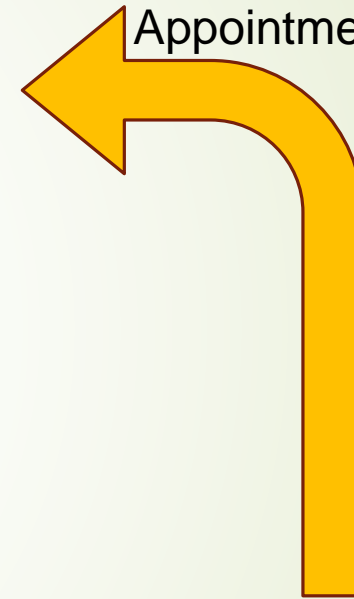
Consultancy
Joint Development
Technology Selling
Licensing

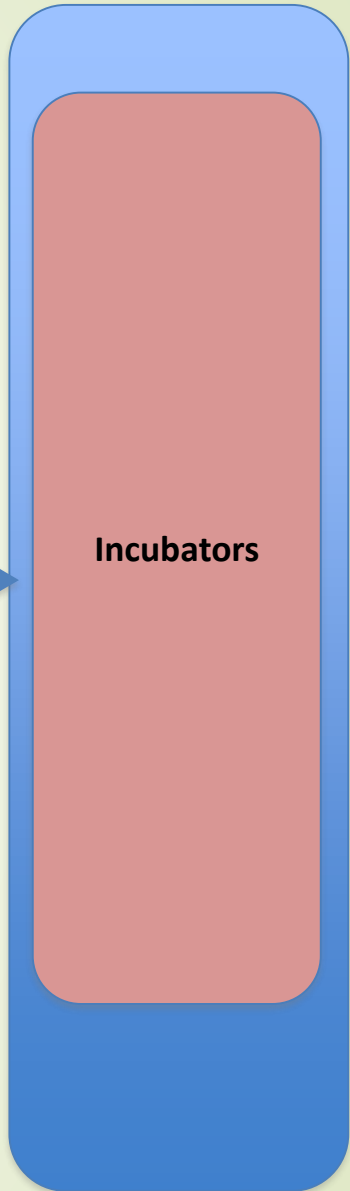
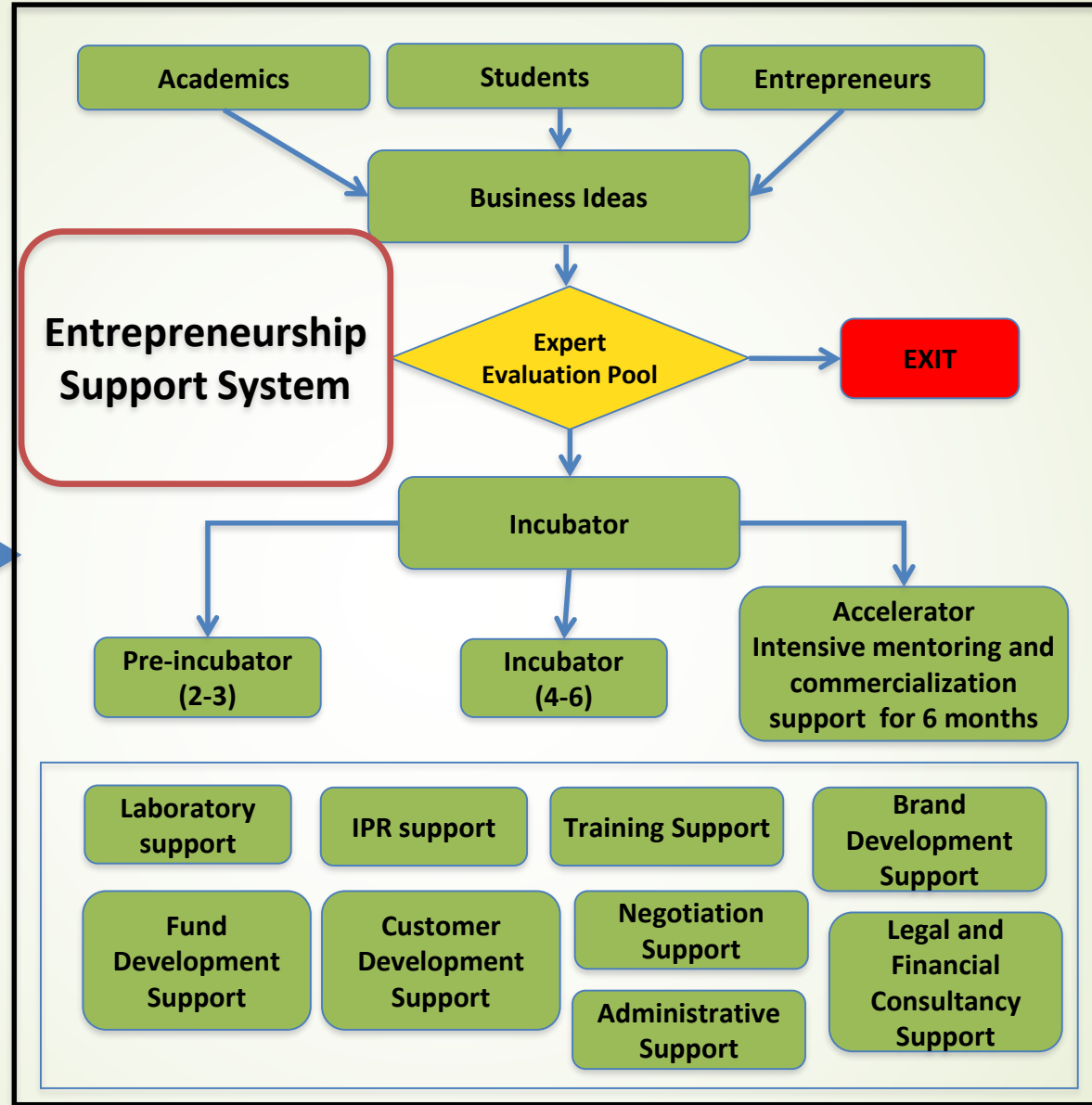
Market know-how

Technical know-how

TTO Technology Portal / Incubator Management System and Database

Türk Dünyasında İşbirliği Arayışları

- 1993 Yılında TÜRKSOY Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı
- 2008 Yılında TÜRK-PA Türk Dili Konuşan Ülkeler Parlamenter Asamblesi
- 2009 Yılında Türk Keneşİ
- 2010 Yılında Uluslararası Türk Akademisi
- Teknolojik İşbirliği ??????

Türk Dünyasında Teknoparklar

IASP – International Association of Science Parks

- JSC Engineering and Technology Transfer Center, Astana, Kazakistan (Aday),
- **Alatau IT City, Almatı, Kazakistan, (Tam Üye)**
- Shijir Science Park, Ulanbatur, Moğolistan (Aday).
- Azerbaycan'da 2 adet Teknopark mevcut. Bir tanesi boş diğerinde ise aktif bir tek şirket var. (Bir şirket buradan Silicon Valley bölgesine taşınmış)

Türkiye'de Teknoparklar

➤ 1990 – 2001 Dönemi
ODTÜ

➤ 2001 ve Sonrası
69 Teknoloji Geliştirme Bölgesi
678 Ar-Ge Merkezi
102 Tasarım Merkezi

Teknoparklardaki Faaliyetlere Sağlanan Destekler

- Öncelikle teknoparkların kurulması için gerekli **arazi temini**, alt yapı ve idare binası inşası ile ilgili giderlerin yönetici şirketlerce karşılanamayan kısmı devlet bütçesinden karşılanabilmektedir.
- Yönetici şirketler gerek merkezi yönetim ve gerekse yerel yönetimler tarafından salınan ve tahsil edilen **her türlü vergi, resim ve harçtan muaf** tutulmaktadırlar.
- Yönetici şirketlere teknopark bölgesi içinde **her türlü imar uygulaması izni** verilebilmektedir.

Teknoparklardaki Faaliyetlere Sağlanan Destekler

- Teknoparklarda faaliyet gösteren işletmelerin bu bölgedeki faaliyetlerine bağlı olarak elde ettikleri kazançları belli süreler itibariyle **gelir ve kurumlar vergisinden istisna** edilmektedir. Genelde 5 yıl olan bu uygulama bazı ülkelerde 10 yıla kadar çıkabilmektedir.
- Teknoparklarda çalışan araştırmacı, yazılımcı ve ar-ge personelinin bu görevleri ile ilgili **ücretleri belli sürelerle gelir vergisinden istisna** edilmektedir. Ayrıca bu personel için ödenecek **sosyal güvenlik paylarının bir kısmı veya tamamı devlet bütçesinden** desteklenebilmektedir.

Teknoparklardaki Faaliyetlere Sağlanan Destekler

- Teknoparklardaki ar-ge faaliyetlerine sponsor olan ya da bu faaliyetlere bağış yaparak maddi destek sağlayanlara yaptıkları harcamaların **tamamını bir seferde gider yazma hakkı** tanınabilmektedir.
- Ar-ge faaliyetleri ile ilgili olarak teknoparklarda yatırım yapan işletmelere **%100 yatırım indirimi ve satın aldıkları sabit sermaye için katma değer vergisi istisnası** hakkı tanınabilmektedir. Ayrıca **yurt dışından satın alınan makine ve teçhizat ile diğer ar-ge konusu harcamalar gümrük vergisi ve fonlarından istisna** tutulabilmektedir.

Teknoparklardaki Faaliyetlere Sağlanan Destekler

- Özellik arz eden ar-ge faaliyetleri için **devlet bütçesinden katkı** yapılabilmektedir.
- Teknoparklarda faaliyet gösteren işletmelerin bu kapsamdaki her türlü ar-ge ve yenilik faaliyetleri ile ilgili olarak düzenledikleri kâğıtları **damga vergisinden istisna** edilebilir.
- Üniversitelerin lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerine teknoparklardaki kuluçkahanelerde geliştirdikleri yenilikler için **girişim sermayesi desteği** verilebilir.

Türk Dünyasında Teknolojik İşbirliği

Yapılması Gerekenler

- Türk Dünyası genelinde teknolojik kalkınmanın esaslarını belirleyecek, teknoloji envanterini yapacak ve bilim ve teknoloji önceliklerinde söz sahibi olacak özerk bir “**Türkçe Konuşan Ülkeler Bilim ve Teknoloji Kurumu**” kurulmalıdır.
- Bu kurum siyasi baskılardan uzak tutulmalı ve üyeleri üniversitelerce tayin olunmalıdır. Bunun için üniversitelerin de özerk bir yapılanmaya ve kendi aralarında özerk bir üst kuruluşa ihtiyacı olacaktır. Bu özerk yapı ile “**Türkçe Konuşan Ülkeler Bilim ve Teknoloji Kurumu**” teknolojik önceliklerde birlikte hareket etmelidirler.

Yapılması Gerekenler

- “**Türkçe Konuşan Ülkeler Bilim ve Teknoloji Kurumu**”nın giderlerine devlet bütçelerinden destek sağlanmalıdır. Ayrıca Kurumun kendisine bazı gelir kaynakları bırakılmalıdır.
- Kurum teknoparklar, bilim parkları, ar-ge ve tasarım merkezleri gibi konularda yetkili olmalıdır.
- Bu kurumun en önemli önceliği **teknoloji kültürünün oluşturulması** olmalıdır.

Yapılması Gerekenler

- Lisans anlaşmalarına dayalı üretimden özgün tasarıma geçiş özendirilmelidir. Bu bağlamda bilim ve teknoloji ilgili bir diğer önemli konu ise fikrî ve sınaî mülkiyet hakları olarak karşımıza çıkmaktadır. Türk Dünyasının patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım ile ilgili mevzuat alt yapısı uluslararası standartlara uygun hale getirilmeli, eksik kanun ve yönetmelikler çıkarılmalı, tescil yapacak kuruluşlar kurulmalıdır. Bu kuruluşlarda çalışacak personelin uluslararası deneyim sahibi olmasına özen gösterilmelidir. Özellikle bilişim sektörünün en önemli kesimini oluşturan yazılım sektörü *Fikri Mülkiyet Kanunu* kapsamına alınmalıdır.

Yapılması Gerekenler

- Üniversitelere teknopark olarak kullanabilecekleri araziler tahsis edilmeli, bu arazilerin teknopark olarak ülke ekonomisine kazandırılması halinde mülkiyetleri üniversitelere devredilmelidir.
- Teknoparklarda kurulacak kuluçka merkezleri için gerekli iletişim ve internet alt yapısı öncelikle tamamlanmalıdır.
- Ürün test laboratuvarları bu alanlarda tesis edilerek üniversite-sanayi işbirliği desteklenmelidir.

Yapılması Gerekenler

- Özel kuruluşlara teknoparklardaki faaliyetlerinden dolayı kolaylık sağlanmalıdır. Özellikle yabancı sermaye için cazip ortam yaratılmalıdır. Çin ve Hindistan'a giden sermayenin bir kısmı Türk Dünyası'ndaki teknoparklara çekilebilir; böylece buralarda yatırım yapan çok uluslu şirketlerin ar-ge ve tasarım ofisleri de Türk Dünyası'na gelebilir.
- Küçük ve orta ölçekli işletmelerdeki ar-ge faaliyetleri özendirilmelidir.

Yapılması Gerekenler

- Risk sermayesi piyasası kurulması için risk sermayesi şirketlerinin özel sektör eliyle geliştirilmesini teşvik edici yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Böylece girişimcilerin finansmanına yönelik önemli bir süreç aşılmış olacaktır.
- Kuluçka merkezleri ile sair laboratuvarlara özel kesimin ilgisini çekecek yarışmalar düzenlenmeli, genç girişimcilere piyasaya giriş sürecinde destek olunmalıdır.

Yapılması Gerekenler

- Böyle bir sürecin başlangıcında ardından gelecek benzerlerine örnek olmak üzere Türk Dünyası başkentlerinden birinde bir **İleri Araştırma Merkezi (Center of Excellence)** kurulabilir. Bu Merkez Bişkek'te Kırgızistan-Türkiye MANAS Üniversitesi ya da Astana veya Almatı'da Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi öncülüğünde gerçekleştirilebilir. Türkiye'deki benzerleri ile işbirliği yapabilme kapasitesi de göz önünde bulundurulursa böyle bir yatırımın bir an önce fizibilitesinin yapılarak işletmeye alınması son derece faydalı olacaktır.

Yapılması Gerekenler

- Üniversitelerdeki **akademisyenlerin ar-ge faaliyetleri desteklenmeli ve özendirilmelidir**. Özellikle terfilerde ar-ge çalışması yapan ve bunları tescil ettirenlere öncelik verilmelidir. Ar-ge sonuçlarının uluslararası düzeyde yayın haline getirilmesi için özendirici önlemler alınmalıdır.
- Üniversitelerdeki araştırma merkezleri arasındaki koordinasyon eksikliği giderilmelidir.
- Yenilikçi araştırma merkezlerine öncelik verilmelidir.
- Teknoloji ve tasarım kümelerine tüm ülkelerden katılım sağlanacak şekilde bir yapılanmaya gidilmelidir.

Yapılması Gerekenler

- Hepsinden önemlisi Türk devletleri kendi aralarında teknoloji geliştirmeye yönelik olarak her türlü işbirliği imkânlarını geliştirmelidirler. **Teknoparkların birbiriyle olan işbirliği** artırılmalıdır. Teknoparklar bir şebeke üzerinde birbirine bağlanarak birbiri ile rekabet yerine **ortak rekabet politikaları** geliştirmelidirler. Ülkeler arasında **ortak bir teknoloji alt yapısı** kurulmalıdır.

Yapılması Gerekenler

- Türkçe konuşan ülkeler arasında teknoloji kümeleri oluşturulmalıdır. Kümelerde yer alacak girişimcilere ikamet ve çalışma izinleri dahil her türlü kolaylık sağlanmalıdır.
- Özellikle iletişim firmaları başta olmak üzere diğer işletmelerin Çağrı Merkezlerinin (Call Center) diğer ülkelerde açılabilmesine imkan verilmelidir.

Yapılması Gerekenler

- Türk devletleri **aktif ve genç bir nüfus**a sahiptir. Bu nüfus avantajı iyi değerlendirilmeli, genç nüfus iyi eğitilmeli, bilinçlendirilmeli ve teknoloji dışında bırakılmamalıdır. Genç nüfusun hayal gücü orta ve uzun dönemde gelir getirici faaliyetlere dönüştürülmeli ve bu nüfusun ülke dışına kaçışının önüne geçilmelidir. Özellikle uzay ve savunma alanındaki teknolojik işbirliği Türk devletleri açısından kaçınılmaz önceliklerden bir olarak öne çıkmaktadır.

Türk Dünyası için yeni bir Medeniyet Tasavvuru

- Zihniyet Devrimi ve Teknolojik Ekosistem,
- Teknopark Tasarımı: Teknoloji Kümeleri, Mükemmeliyet Merkezleri,
- Teknoloji ile iç içe yaşam alanları: Akıllı Şehirler (Smart Cities),
- Teknokentler (Techno Cities), Üniversitelerin teknoparklarından teknoparkların üniversitelere...

Sonuç

Sözel olarak güçlü,

Amel olarak zayıf

OLMAMALİYİZ...

Sonuç

- Müreffeh bir Türk Dünyası hepimizin ortak **HAYALI**...
- Hayallerimizin peşinden koşarsak ancak hayallerimiz **İDEAL** olur...
- İdeallerimizi gerçekleştirirsek de hayallerimiz **GERÇEK** olur...

Teşekkürler...